

«Κρατικά Μέτρα Νόθευσης του Ανταγωνισμού»

Βασίλειος ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ, Δ.Ν., Εντεταλμένος Διδασκαλίας, Τμήμα
Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών, Πάντειο
Πανεπιστήμιο, Senior Associate KLC Law Firm

Σεμινάριο Επιμόρφωσης
Δικαστικών Λειτουργών στο
Ευρωπαϊκό Δίκαιο του
Ανταγωνισμού – Λευκωσία 3
Νοεμβρίου 2015

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

- ✓ Εκ πλαγίου εφαρμογή – Επέκταση του προσωπικού πεδίου εφαρμογής μέσω της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας (α. 4 παρ. 3 ΣΕΕ) και της αρχής της εξομοίωσης δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων (α. 106 παρ. 1 ΣΛΕΕ)
- ✓ Άμεσο αποτέλεσμα / επικλητό.
- ✓ Εξαγγελία της δυνατότητας συνδυαστικής εφαρμογής – ΔΕΕ, 13/77, Inno/ATAB
- ✓ Έννοια του κρατικού μέτρου
 - ❖ Νομοθετικά / κανονιστικά μέτρα
 - ❖ Συστάσεις – πιέσεις (υψηλό στάνταρντ απόδειξης)
 - ❖ Ενδοδιοικητικά μέτρα

Άρθρο 101 ΣΛΕΕ – Συμπράξεις [1]

- ✓ **Εντός του πεδίου εφαρμογής**
 - ❖ Κρατικό μέτρο που υποχρεώνει ή ενθαρρύνει την επιχείρηση στην μετέλευση αντιανταγωνιστικής σύμπραξης
 - ❖ Κρατικό μέτρο που υιοθετεί *erga omnes* αντιανταγωνιστική σύμπραξη («κρατικοποίηση συμπράξεων»)
 - ❖ Μεταφορά αρμοδιοτήτων ρύθμισης σε ιδιωτικά όργανα – η νομολογία για τις «επιτροπές τιμών» (ΔΕΕ, C-185/91, Reiff, C-153/93, Delta, C-140-142/94, DIP, κ.ά)
- ✓ **Εκτός του πεδίου εφαρμογής**
 - ❖ Κρατικό μέτρο που καθορίζει εξαντλητικά την παράμετρο του ανταγωνισμού (π.χ. τιμές, ποσοστώσεις)
 - ❖ Κρατικό μέτρο που δεν επιτρέπει ουσιαστικό καταμένοντα ανταγωνισμό (*a majori ad minus*)
- ✓ **Η συναρτώμενη ιδιωτική συμπεριφορά ως προϋπόθεση της κρατικής ευθύνης – απόρριψη της θεωρίας της υποκατάστασης (*Théorie de la substitution*)**

Άρθρο 101 ΣΛΕΕ – Συμπράξεις [2] – Το παράδειγμα του καθορισμού τιμών ως παράδειγμα πιο προωθημένης αντιμετώπισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- ▶ **ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, COM(2004) 83 τελικό :** *Οι προκαθορισμένες τιμές ή οι ελάχιστες τιμές αποτελούν τα κανονιστικά μέσα που είναι πιθανό να έχουν τις μεγαλύτερες αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, διαβρώνοντας ή περιορίζοντας σοβαρά τα ωφέλη που προσφέρουν στους καταναλωτές οι ανταγωνιστικές αγορές [...] Πρώτον, οι συνιστώμενες τιμές ενδέχεται να διευκολύνουν τον συντονισμό των τιμών μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών. Δεύτερον, ενδέχεται να παραπλανούν τους καταναλωτές σχετικά με τα εύλογα επίπεδα τιμών.*
- ▶ **Οδηγός αξιολόγησης συνθηκών ανταγωνισμού ΟΟΣΑ :** *«Οι κυβερνήσεις συχνά ρυθμίζουν τις τιμές σε παραδοσιακούς μονοπωλιακούς τομείς, όπως οι δημόσιες υπηρεσίες. Αυτά τα είδη ελέγχων των τιμών εξυπηρετούν πιθανόν τους καταναλωτές και λειτουργούν ως αντίβαρο της έλλειψης εναλλακτικών για αυτούς. Ωστόσο, οι έλεγχοι τιμών μερικές φορές εφαρμόζονται επίσης σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν πολλοί πιθανοί προμηθευτές για τον ίδιο καταναλωτή. Ο καθορισμός κατώτατων τιμών κατώτατων τιμών αποτρέπει τους προμηθευτές προϊόντων/ υπηρεσιών χαμηλού κόστους από την κατάκτηση μεριδίου της αγοράς μέσω της παροχής προϊόντων/ υπηρεσιών καλύτερης τιμής στους καταναλωτές. Ομοίως, όταν καθορίζονται ανώτατες τιμές, τα κίνητρα των προμηθευτών για καινοτομία μέσω της παροχής νέων και/ ή υψηλής ποιότητας προϊόντων μπορεί να μειωθούν ουσιαστικά, με συνέπεια οι προμηθευτές να συντονίσουν αποτελεσματικά τις τιμές τους κοντά στην ανώτατη τιμή. Η ρύθμιση κατώτατης τιμής αποτελεί μερικές φορές την απάντηση σε έναν εξαιρετικά δυναμικό ανταγωνισμό τιμών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ρύθμιση κατώτατης τιμής θεωρείται γενικά ως μέσο προστασίας των μικρών προμηθευτών από τον «αθέμιτο» ανταγωνισμό. Οι επιπτώσεις τέτοιων ρυθμίσεων για τις τιμές χρήζουν προσεκτικής αξιολόγησης γιατί το αποτέλεσμα πιθανόν θα είναι είτε υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές, είτε ανικανοποίητη ζήτηση».*

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης [1]

- ✓ Εξώθηση (προτροπή) σε καταχρηστική συμπεριφορά
- ✓ Το πρόβλημα της αμεσότητας του συνδέσμου – οι μεταστροφές της νομολογίας
 - ❖ ΔΕΕ, C-323/93, Crespelle ⇒ «*Η καταχρηστική συμπεριφορά άμεση συνέπεια του νόμου*»
 - ❖ ΔΕΕ, C-18/93, Corsica Ferries, C-147-148/97, Deutsche Post ⇒ «*το κρατικό μέτρο ωθεί (ή μπορεί να ωθήσει) την επιχείρηση σε κατάχρηση*»
- ✓ Το πρόβλημα της δυνητικότητας / συντελεσμένου χαρακτήρα της διαπιστούμενης κατάχρησης
 - ❖ ΔΕΕ, C-553/12 P, Επιτροπή κατά ΔΕΗ

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης [2] – το πρόβλημα των αποκλειστικών / ειδικών δικαιωμάτων

- ✓ Ορισμός αποκλειστικού / ειδικού δικαιώματος (πρβλ. οδηγίες 94/46/EK και τώρα 2008/63/EK για τα τηλεπικοινωνιακά τερματικά και ΔΕΕ, C-302/94, British Telecommunications)
- ✓ Η θεωρία του αποτυχημένου μονοπωλίου (*monopole défaillant*)
 - ✓ ΔΕΕ, C-41/90, Höfner κατά Macroton
 - ✓ ΔΕΕ, C-55/96, Job Center
- ✓ Επέκταση σε γειτονική αγορά (Leverage) – Θεωρία των συνεπειών.
 - ✓ ΔΕΕ, C-271-281 και 289/90, Ισπανία κατά Επιτροπής
- ✓ Κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων (EPT, Firma Ambulanz, MOTOE)
 - ✓ ΔΕΕ, 18/88, RTT/GB-Inno, 202/88, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Τηλεπικοινωνιακά τερματικά)
 - ✓ ΔΕΕ, C-260/89, EPT
 - ✓ ΔΕΕ, C-475/99, Ambulanz Glöckner
 - ✓ ΔΕΕ, C-49/07, MOTOE

Η συντρέχουσα ευθύνη των επιχειρήσεων

- ✓ **Ο καταμένων ανταγωνισμός ως ευθυνοπαραγωγική προϋπόθεση**
- ✓ **Τα πορίσματα της νομολογίας ΔΕΕ, C-198/01, CIF. Η αρχή προστασίας του ανταγωνισμού :**
 - ❖ *δεν μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για παρελθούσες συμπεριφορές όταν οι συμπεριφορές αυτές τους επιβλήθηκαν από την εθνική νομοθεσία*
 - ❖ *μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για τις συμπεριφορές τους μετά την απόφαση να μην εφαρμοστεί αυτή η εθνική νομοθεσία, εφόσον η απόφαση αυτή κατέστη οριστική ως προς τις επιχειρήσεις αυτές*
 - ❖ *μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για παρελθούσες συμπεριφορές όταν οι επιχειρήσεις απλώς διευκολύνθηκαν ή ενθαρρύνθηκαν από αυτή τη νομοθεσία, λαμβάνοντας προσηκόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κανονιστικού πλαισίου εντός του οποίου ενήργησαν οι επιχειρήσεις».*
- ✓ **Η κρατική παρέμβαση ως ελαφρυντική περίσταση**
 - ✓ Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου 2006/C 210/02, παρ. 29 : θα πρέπει : α) ευλόγως να μπορεί να θεωρηθεί ότι η κρατική παρέμβαση δημιούργησε σύγχυση στην επιχείρηση και β) να μπορούν να ληφθούν μέτρα κατά του κράτους

Συμπεράσματα

- ✓ **Αδικοιολόγητη ασυμμετρία στο πλαίσιο της εφαρμογής της κρατικής ευθύνης στο πλαίσιο των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ η διαφορετική μεταχείριση της δυνητικότητας της συμπεριφοράς, αποδεκτή στο πλαίσιο του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, ενώ όχι στο πλαίσιο του άρθρου 101 ΣΛΕΕ όπου απαιτείται συντελεσμένη παράβαση.**
- ✓ **Απόρριψη της θεωρίας της υποκατάστασης / κάποιος φορμαλισμός στα κριτήρια της νομολογίας του ΔΕΕ απαραίτητη αντιστάθμιση της αναγνώρισης στρατηγικού / ρυθμιστικού οικονομικού ρόλου του κράτους.**

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας !

Σεμινάριο Επιμόρφωσης
Δικαστικών Λειτουργών στο
Ευρωπαϊκό Δίκαιο του
Ανταγωνισμού – Λευκωσία 3
Νοεμβρίου 2015